

To Cite This Article: Şahin F. (2023). An Application Experience in an Architectural Context: NS House. *Journal of Interior Design and Academy*, 3(2), 133-158.

DOI: 10.53463/inda.20230197

Submitted: 14/05/2023

Revised: 24/08/2023

Accepted: 13/09/2023

AN APPLICATION EXPERIENCE IN AN ARCHITECTURAL CONTEXT: NS HOUSE

Mimari Bağlamda Bir Uygulama Deneyimi: NS Evi

Fatih ŞAHİN¹

Öz

Trabzon Ortahisar Bengisu Mahallesinde uygulanan NS Evi (kamelya); Karadeniz Teknik Üniversitesi, Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü üzerinden gelen ve yere özgü mimari beklentilerin sorgulandığı bir tasarımdır. Bu bağlamda kullanılan yerin ruhu (genius loci) kavramı, tasarımsal anlamsal çıkarımlarını yer ile ilişkili tutmakta ve kullanıcılarına farklı bakış açısı sunmaktadır. Tasarımı yönlendiren çevresel verilerin/bileşenlerin, yere özgü yapı oluşum sorunsalına farklı yanıtlar vermesi çalışmanın çerçevesini oluşturmaktadır. Kırsal alana yapılan müdahale ve NS Evi'nin tasarım kurgusunun yer ve yerin ruhu kavramları üzerinden incelenmesi amaçlanmaktadır. Form oluşumu, dokusal süreklilik, kimliksel bütünlük, yerel kültürün çağdaş yöntemlerle aktarımı, malzeme tercihi, kullanıcı talepleri/beklentileri dikkate alınarak tasarım anlayışı gelişmekte ve yer ile ilişki kurulmaktadır. Çalışmada, NS Evi üzerinden yere özgü tasarım anlayışının savunulduğu yerin ruhu kavramının yönlendirici etkilerinin anlaşılması/tartışılması önemli görülmektedir. Uygulamanın bina ölçeğinde iç mekân detay üretiminde/çözümünde alternatif fikirler/düşünceler sunuyor olması nedeni ile mimari bağlamın kullanımı açısından yeni yapılacak tasarımlara zemin hazırlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: NS evi, bağlam, yer, yerin ruhu, mimari uygulama

Abstract

NS House (camellia) implemented in Trabzon Ortahisar Bengisu Neighborhood; It is a design given through Karadeniz Technical University's Revolving Fund Management Directorate, in which site-specific architectural expectations are questioned. The concept of the spirit of the place (genius loci) used in this context keeps its semantic inferences related to the place and offers a different perspective to its users. The framework of the study is that the environmental data/components that guide the design give different answers to the problem of site-specific structure formation. It is aimed to examine the intervention in the rural area and the design setup of NS House through the concepts of place and spirit of place. Considering the formation of form, textural continuity, identity integrity, the transfer of local culture with contemporary methods, material preference and user demands/expectations, the understanding of design develops and a relationship is established with the place. In the study, it is considered important to understand/discuss the guiding effects of the concept of the spirit of the place, where the concept of place-specific design is advocated through the NS House. Since the application offers alternative ideas/thoughts in interior detail production/solution at building scale, it is expected to lay the groundwork for new designs to be made in terms of the use of the architectural context.

Keywords: NS house, context, place, spirit of place, architectural practice

¹ **Correspondence to:** Lecturer, Karadeniz Technical University, Trabzon, fatihsahin@ktu.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-3824-9069

1. GİRİŞ

Günümüzde modern yaklaşım içeren mimari tasarımlar, insan/lar ile duyumsal bağ kurmanın ötesinde benzer biçimlerin yoğunlaştığı, yer ile ilişkilendirilmeyen soyut gerçeklik üretmektedir. Yer kavramının mekân ve zaman diyalogu kurmadan, verilerini esas almadan değerlendirilmesi, benzer/taklit örneklerin yersizleştiği çoğunlukta olan mimari ürünler karşımıza çıkmaktadır. Tasarım süreçlerine alınmayan yer ve çevresel veriler, uygulanan yapıların bulunduğu yerin kimliğine duyarsızlaşmasını sağlamak ve yerden uzaklaşan yerellikten uzak benzer tiplerin arttığı bir çevre oluşmaktadır. Yerin önemsenmediği bu tasarımlar, geleneksel yapı kurgusunu, yaşamsal, kültürel, tarihsel geçmişi dikkate almamaktadır. Bu bağlamda görünen/hissedilen yersizleşme unsuruna karşılık çözüm denemeleri yapılırken, yer ve yerin ruhu kavramları önem kazanmakta ve ön plana çıkmaktadır. Yerel mimarının yeniden gün yüzüne çıkması ve yorumlanması kadim bilgilerin tekrar edilmesini sağlarken, güncel tartışma ortamında keşfedilmeyi bekleyen mimari detayların, çözüm önerilerinin önünü açmaktadır.

Mimari tasarım, fiziksel bir çevre içinde var olma eylemini “yer” üzerinden sağlarken, ürünün bağlamı ile kurduğu ilişkiye göre anlam kazanmaktadır. Taklit/tekrar edilme sorunsalına karşılık, çalışmaya özgünlük katan özelliklerin yansıdığı parça bütün dengeselliği farklı olmaya zorlanmaktadır. Alıntı yapılan, benzer olmayan referanslar bağlam yaklaşımlarını tasarım içinde yönlendirirken, aidiyet hissini değişen/dönüşen yeni boyutları ile güçlendirmektedir. Bağlam çıkarımları, fiziksel zemin kullanımının ötesinde zamansal birikimlerden ve kültür ortamlarından beslenen kapsayıcı yeni yüzleri göstermektedir.

Bağlam, mimarlık disiplini içerisinde çevresel kavramlar ile desteklenen kriterlerini/ilkelerini ve soyut olan düşünselliğini somut ürünlere dönüştürmektedir. Mimari ürünün, bağlam ile olan yönlendirici sürecinin tanımlanması tasarım öncesinde araştırmaların zeminini oluşturmakta ve uygulamanın merkezinde kalan biçimsel arayışları yakın çevre içinde tutmaktadır (Güzer, 2007; Soygeniş, 2023). Geçiş ve sürekliliğin ön plana çıkarıldığı çevresel ilişkilerin algılanabilmesi, görsel olarak var olabilmesi, mimari üslubu/dili bağlamsal tasarım özgünlüğünde desteklemesi, fiziksel oluşumlarla birlikte sosyokültürel alanların değerlendirilmesi gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır (İnceoğlu, 2004).

Bağlamın analiz çıkarımları tasarıma anlayış katarken, temanın bilgi üzerinden aktarılması çevreye uyumlu ya da zıt karakterde bir ürün sunulma kararını etkilemektedir. Çevresel bütünleşmenin yer ile örtüşmesi, düşünsel/fikirsel gelişim, kütsel biçim ve doku sürekliliği arasında bağ kurmasını kolaylaştırırken, farklı/özgün mekânsal çözüm/detay önerilerinin önünü açmaktadır. Bu çalışmada,

Trabzon Ortahisar Bengisu Mahallesi'nde uygulanan NS Evi (kamelya) üzerinden “Küçük Ev Tasarımı” sorunsalıyla çözülüp önerilen bağlamsal mimari ilkeleri, yeni/eski, tekrar/değişim kavramlarıyla desteklenerek incelenmektedir. Bölgenin, yerin fiziksel kaynak oluşumlarının değerlendirilmesi, ruhsal/tinsel karakterin aranması tasarım sürecinden geçirilmektedir. Mimarın belirleyici/tanımlayıcı girdi kabullerinin yer ve mimarlık birlikteliği üzerinden yorumlama/öykünme becerisine odaklı derin bir bakışın/anlayışın kavranmasına yardımcı olması beklenmektedir.

2. MİMARİDE YERE ÖZGÜ BAĞLAMSAL YAKLAŞIMLAR

İnsanların yaşamlarını sürdürdüğü, bağlar kurduğu oluşumlar mimari yeri tanımlarken, varoluşsal boyutta yakın diyalogların sunulduğu bir karakteristiğe/kimliğe dönüşmektedir (Norberg-Schulz, 1983). İnsan ve doğa arasındaki ilişkisel durum, çevresel veriler, yerellik ile bütünleşmekte, aidiyet duygusunu artıran fiziksel oluşumun ötesine geçmektedir. Mimari yapılaşma yer ile birlikte var olabilmekte ve birbirlerine dönüşebilmektedir. İnsan mekân ilişkisi keşfinin arandığı mimarlık disiplini, yaratılan yerleri yeni yaşantılar için hazırlamaktadır. Döngüsel süreklilik içinde yer ile bağı kopmayan/kopamayan, tasarımı anlamlı kılan önemli bir rol üstlenmektedir (Kuyrukçu ve Alkan, 2019). Yer tasarlama eylemi, yerin özünü anlama, anlamlandırma ve aktarma süreçlerini kapsamaktadır (Tuan, 2001). Algılamının kişisel olarak değişim ve farklılık göstermesi, anlama/anlamlandırma süreçlerini etkilemekte ve sübjektif duyumsama/hissetme özelliğini duyular, deneyimler, anısal ilişkiler üzerinden yeni boyutlara açmaktadır. Yer in tasarıma aktarılma düşünselliği, soyut/somut kavramların harmanlandığı bütünlükten, kullanıcı etkileşimli sürekli değişim gösteren yeni anlamsal çıkarımlarla gelişmektedir.

Mimari tasarım sürecinde farklı boyutların (coğrafi konum, tarih, anlam, düzen, gizem ve kapalılık) biraradalığı ile anlamsallık açığa çıkarken fiziksel, çevresel, algısal, bilişsel, psikolojik, zamansal bileşenler yer, tasarım ve kullanıcı ile ilişki kurabilmektedir (Norberg-Schulz, 1980). Mekânsal boyutlanmada ise, oran/ölçü, renk, koku, ses, sıcaklık/soğukluk unsurları ile duyuşsal hareketlenme sağlamak ve birbirlerini destekleyen bileşenler yer ile bağlamsal uygunluk katan etkileşimlerini sürdürmektedir (Eren, 2007). İnsan farkındalığını duyarlı yer oluşumu ve anlamsal boyut içinde tutan anlayış (Howett, 1993), bütüncül ele alınması gereken yerin ayırt edilebilir niteliklerinin (düğüm, yol, kenar), yerin ruhunu tanımlayan yapı tasarımları ile somutlaşan fotoğraflara/görsellere dönüşmektedir (Norberg-Schulz, 1980). Yer in ruhu, anlamsal katmanların çok boyutlu özelliklerini taşımakta ve sürdürülebilir tasarımlar için yere özgü verilerin kullanılarak mimari yoruma katılmasının önünü açmaktadır. Yer ile bütünleşmeye çalışılan her çaba, anlamsal bağlamı güçlendirmekte ve mekân, bina, kent ölçeğinde kimlikli oluşumları desteklemektedir.

2.1. Yer-Mekân ve Yerin Ruhü (Genius Loci)

Yer ve mekân kavramları farklı yaklaşımlar ile birbirinden ayrılmaktadır (Lefebvre, 1974; Harvey, 2019). Mekân, soyut bir boşluk olarak görülürken yer, yaşamı ve deneyimleri içine alan mekânsal bütünlüğü kapsamaktadır. Mekân ve yer eş anlamlara sahip kavramlar olmasına rağmen, yer sorunlara mekânsal organizasyon problemi gibi yaklaşmakta ve özünde somutlaşarak fenomenolojik terimlere geçmektedir (Norberg-Schulz, 2001). İnsan varlığı etkileme/etkilenme özelliği ile duyumsama, algılama, deneyimlemenin yaşamsal sürecine katmakta, varoluşsal gerçekliğini ikilikleri üzerinden tartışmaya açmaktadır (Işık, 1994).

Kartezyen felsefeye göre mekân; bağlantılı, amaçlara yönelik kurgulanan, belirli/belirsiz sınırlandırılan boşluktur. Ölçülebilmesi, soyut olarak tanımlanan mekân algısını, somut durağan yer kavramına geçirmektedir (Giedion, 1941). Fenomenolojide ise, anısal değerlerin oluşumunu sağlayan mekâna, insan ilişkileri/bağları girdiğinde anlamsallaşmakta ve yere dönüşüm göstermektedir (Relph, 1976; Massey, 2005).

İnşa/uygulama eylemi, çevresi ile kurduğu ilişki durumuna göre mekânı anlam boyutuna çıkarmakta ve kültürel, geleneksel, tarihsel adetleri/değerleri/yargıları yaşam koşulları içinde beslemektedir (Solak, 2017). Bireysel değişen çevresel ortamın durumuna göre anlamsal yaklaşım değişim göstermekte ve zamana bağlı eylemlerin farklılaşmasından etkilenmektedir. Yaşamın geçtiği/gececeği mekânlar, bireysel karakteri psikolojik, duyumsal ve algı süreçlerinde göre şekillendirmektedir (Lefebvre, 1974; Gür, 1996). İnsanların algılama süreci, mekânı anlamlandırarak yere dönüştürmekte başlamakta (Erzen, 2006) ve duyular aracılığı ile algılananlar her bir birey için mekân içinde var olan yeni imgeye/ögeye dönüşmektedir. Mekân imge bağlantısı, boşlukta bulunmayan düşüncelerle okumak mümkün olabilmektedir (Gür, 1996; Ertürk, 2019).

İnsan ve çevresel etkileşimin derin bağlantısının varoluş anlamlarını içinde barındıran dilimize “yerin ruhu” olarak çevrilen “genius loci” kavramı, gücünü anlamsal çıkarımlardan almaktadır (Howett, 1993). Somutlaşan yer kavramı varoluş içinde bütüncül görülmekte, bağımsız yaklaşımın olmadığı referansların olay/eylemlere indirgendiği bağlantısı bulunmaktadır. İnsanlar, çevresel oluşum içinde kendilerini tanımakta, yönlendirmekte, anlamlandırmakta ve yer hissini yakalamaktadır (Norberg-Schulz, 1976).

Yer, sosyokültürel değerlerin, inanışların, davranışların ve algısal örüntülerin şekillendirdiği birçok faktörü bir arada tutmaktadır. Kendine özgü karakteri günlük değişen (ışık, hava, insan, olay/eylem) yapısal olgularla belirlenmekte ve zamansal işlev kazanan yeryüzünün temel biçimi olarak

görülmektedir (Norberg-Schulz, 1974). Biraraya gelen bileşenler birbirlerini destekleyerek bütünde anlamlı bir uygunluk/harmoni içinde kaldığında yer temsili güçlenmekte, parçalar koptuğunda/koparıldığında kimlik kaybolmakta ve anlam bozulmaktadır (Norberg-Schulz, 1980; Steele, 1981; Rossi, 1984). Çok çeşitlilik içeren yerlerin karmaşıklığının giderilmesi, anlamlandırılması güçleşen teknolojik/teknik olguları dışarda bırakarak, yere özgü gerekli görülen yaşamsal nitelikleri ön plana çıkarma gereksinimi oluşmaktadır (Relph, 1976). Yerin ruhu, yer duygu ile örtüştürülmekte/irdelenmekte, yaşayan/yaşanan canlı bir çevre içinde kullanıcıların ihtiyaçlarına alternatifler sunan aura/atmosfer denilen ortam tarif edilmektedir (Aydınlı, 2003).

2.2. Yer ve Bağlam

Bağlamın dili/üslubu, soyut ikilemler içerirken, birbiri içine geçen/ayrılan kentsel/mekansal biçimlenmelerde düzen-düzensizlik, formel-informel, değişik-benzer, merkez/odak-sınır gibi parça bütün ilişkisi kurulmaktadır. Bağlamsal mimari yaklaşım sorunlarının olması, farklılaşan biçimlenme ve işlevsellik arasında benzerlik kurmakta ve zorunlu gereklilikleri geniş perspektifte tasarımda göstermektedir. Mimaride farklı akımlar/görüşler içinde bağlam değişime uğrarken, var olan kentsel dokunun yok edilmesine karşı gelinmekte ve yeni yapılarla uyumun/harmoninin yakalanması önemsenmektedir (Nesbitt, 1996).

Yerin belirli yöntemler ile yorumlanması, tarif edilmesi, anlaşılması kendine ait özellikler örüntüsünü güçlendirmekte, diğerlerinden spesifik içeriklerle ayrılmakta ve düzenli mimari mekanların niteliklerinin keşfini ön plana çıkarmaktadır (Bilgin, 2000). Anlama ve yorumlama becerisinin yoğun bir potansiyele sahip olması, bulunduğu yere ve durumlara yönelik kayıtsız kalıp/kalmama üzerinden yapılan okumalar sonrasında fikirsel/düşünsel karşı koyma sonuçları ortaya çıkabilmektedir (Bilgin, 2020). Mimaride bağlamından koparılan yapıların yer ile bütünleşmesi, işlev-form ilişkisi, mekânsal örüntü ve detay çözümleri, sosyal/toplumsal, çevresel, ekonomik uzanımların anlamsal çıkarımlar ile yeniden sorgulanması/düşünülməsi gerekmektedir. Soyut ve somut olan her şeyin birbiri ile ilişkisel durumu gözetilmeli, mimari bu açıdan yorumlanarak özgün ürünler, çıkarımlar elde edilmelidir.

Mimarlık literatürü içinde farklı biçimlerde tanımlanan bağlam kavramı, gerçeklik teması üzerinden ilişkilendirilerek kapsamı değişebilmektedir. Çevre ile bütünleşen/var olan mimari tasarımlar, verilerden elde edilen yönlendirmeler ile bağlamsal tematik kapsamı, belirlenen ilkelere göre pratiğe dökülmektedir. Anderson (2014) tarafından belirlenen bağlam kriterleri topoğrafya, iklim, çevresel veriler, yönelme/yönelim, malzeme/materyal, sosyokültürel yaşam olmak üzere başlıklara ayrılmaktadır.

• **Topoğrafya;** Mimari tasarımın yönlendiriciliğini etkileyen yer ile bağlantısı sınırlı alanlar içinde yapılırken, zeminin toprak niteliğine, yapısallığına, özelliklerine göre farklı yaklaşımlar tercih edilmektedir. Tasarımcı ve yapı formu/biçimi arasında başlangıç noktasını besleyen, topoğrafik analizlerin olumlu/olumsuz yönlerinin detaylandırılması tasarım kararlarını güçlendirmektedir. Özgün tasarım oluşumları/kurguları için değerlendirilen girdiler, sürecin başarılı olması için önemli görülmektedir (Soygeniş, 2023). İç ve dış mekân arasında bütünlüğü sağlayan topoğrafya geçişliliği farklı çözüm önerilerini, düşünsel/fikirselsel çıkarımları desteklemektedir (Bielefeld ve El Khouli, 2011).

• **İklim;** Belirli bölgesel meteorolojik olayların ortalaması üzerinden tanımlanan çıkarımlar tasarımın biçimsel, işlevsel kurgusunu etkilemektedir. Yağış, sıcaklık, rüzgar, nem faktörleri iklimsel verilerin değişimini sağlarken, optimum kullanımın ve kontrol edilebilirlik kaygılarının giderilmesi, alternatifli fonksiyonel çözüm önerileri içinde bulunmaktadır. İklimsel şartlarının dikkate alınarak mimariyi yönlendirmesi arazi ve yapı kimliğini şekillendirmekte ve nitelikli/kaliteli tasarım ürünlerine ulaşımı kolaylaştırmaktadır (Barber, 2020).

• **Çevresel Veriler;** Çevrenin tasarımın belirleyici sürecinde yer alması ve fiziksel, kültürel, sosyal/toplumsal, ekonomik, teknik/teknolojik, siyasal oluşumları yansıtması, tasarımın yönlendirici kurgusu açısından önemli görülmektedir (Kuban, 2018). Yeni tasarlanacak yapıların çevresinde bulunan mevcut yapıların konumu, mimari karakteri, niteliği önemli görülürken, dokusal sürekliliğin sürdürülebilirliği yer ile örtüştürülmektedir. İç-dış mekân dengesinin yakalanması güvenilir ve yaşanılabilir olma özelliğini artırmakta, fikirselsel/düşünselsel çıkarımların beslendiği bağlamın çok yönlü bilgi sarmalı ile desteklenmesi sağlanmaktadır.

Mekânsal atmosferin ve karakterinin tanımlanması yapının içinde bulunduğu çevre ile özdeşleşmektedir. Ortamdan alınan verilerin kontrolü sağlanarak tasarım süreci gelişmekte ve etkili donelerin kullanımı ile çevresel özellikler yorumlanarak uyumlu/zıt yaklaşımlar yapılabilmektedir. Tasarım, alandan elde edilen yönlendirici unsurların değerlendirilmesi ile niteliklerini/karakterini ortaya çıkarmakta ve yapının fonksiyonu, biçimi arasında iletişime de yansımaktadır. İç mekânın kendine özgü beklentilere yanıt vermesi beklenirken, uzak ve yakın çevresinin ipuçlarının verildiği farklı bir diyalog kurması istenmektedir. Bir yapının çevresel bağlantısının kurulması açık bir şekilde gösterilme durumunda olabileceği gibi, tematik bilinç ile kullanıcı için bu sunum geciktirilebilmektedir (Zevi, 1993).

• **Yönelme/Yönelim;** Yapının yer ile bağlantısının konumsal özelliği, görüş açısından faydalanarak yönelim üzerinden belirginleşmektedir. İçerisi ve dışarısının mekânsal özelliği konumun fiziksel

yansımasını göstermekte ve mevcut koşulların yönlendirilmesi ile çevresel bağlantının farkındalığı artırılmaktadır. Yön seçimi, diğer yapı yüksekliklerinin belirlenmesi, güneş ışınlarının düşme açısı, rüzgârın yatay ve düşey sirkülasyonunun kontrol edilebilirliği üzerinden yapı içindeki fonksiyonel duruma göre mekânsal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir (Brooker ve Stone, 2012).

- **Malzeme/Materyal;** Mimari atmosferin oluşumu malzeme/ler tercihi ile görselleşmekte ve yapılar olumlu/olumsuz kimlik kazanmaktadır. Tasarım malzeme üzerinden okunmakta ve uygulama tekniğine, işçiliğe bağlı olarak algısal süreç değişim göstermektedir. Yapıların etkili görünümü/izlenimi malzeme ile ön plana çıkmakta ve form, işlevsellik, materyal arasındaki uyum ile özgün olmaktadır (Hegger, Drexler ve Zeumer, 2012). Tematik bağlamda kullanılan yere ait malzeme tercihleri geleneklerin sürdürülmesi için önemli görülürken, çevresel bütünleşme açısından bellekteki imge ön plana çıkarılmaktadır. Araziden ve yakın çevreden temin edilen malzemeler mimari sadakat fikri ile özgün olmakta, yaratılan duyuşsal, görsel etkileşim yapının iletişimini toplumsal birarada olma eylemi üzerinden göstermektedir (Bell ve Rand, 2006; 2014).

- **Sosyokültürel Yaşam;** Kişisel ve toplumsal birarada kazanılan inanç, gelenek/görenek, değerler, davranışlar/tavırlar, fikirler/düşünceler, sanat ve alışkanlık/beceri/deneyimleri kapsayan yaşamsal parçaları zamansal uyum ile bütünleştirmektedir (McGee ve Warms, 1966). Tasarım yaklaşımları içinde ruhsal/tinsel yansımalar temsil ettikleri yaşam biçimlerini anlatmaktadır (Botton, 2007). Yapı, çevresi ile entegre olduğunda bütünleşmekte ve tekil durumdan daha fazla öneme sahip olmaktadır. Yaşanmışlıkların izleri yapılara anlamsal içerikler kazandırmakta ve kültürel ortamın geçmiş ile olan düşünsel bağları her daim canlı kalabilmektedir (Kuban, 2018).

3. ÇALIŞMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

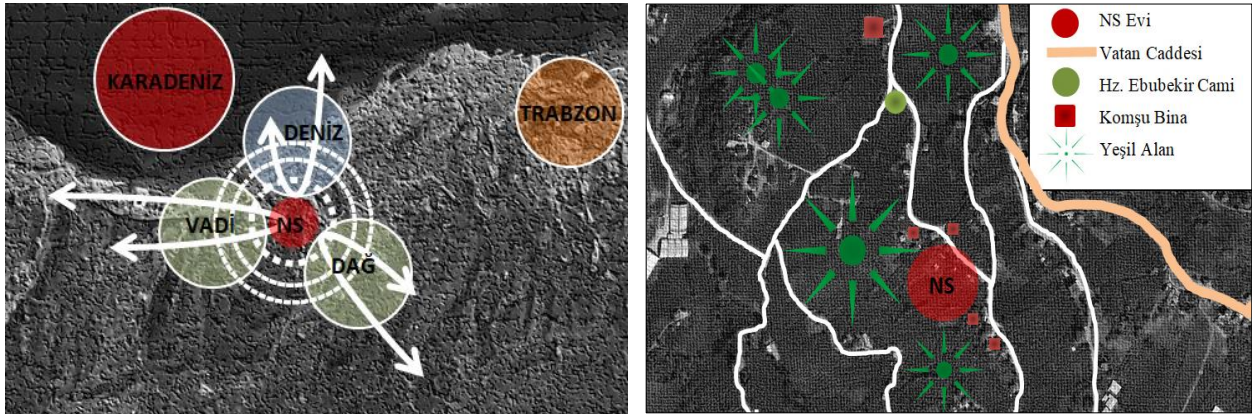
Yerel mimarinin sunduğu yaşamsal ölçütler ve yer ile olan ilişkisi içinde, doğallığın sürdürülmesi, çevresel/iklim durumuna bağlı uygun değer koşulların üretilmesi, kendine özgü yaşam tarzı/biçimi, kültür ve gelenek/göreneklerin korunması bulunmaktadır. İçinde bulunduğu toplumsal kültürün soyut ve somut değerlerini sentezleyen yerel mimari yaklaşımı, doğa ve insan üzerinden saygısını, özgün plansal oluşum ve yapım sisteminde göstermektedir. Yere özgü mimari tasarım ilkelerinin/parametrelerinin sürdürülebilirliği için zamansal değişen beklenti, isteklere alternatifli çözümlerin üretilmesi ve farklılaşan yaşam koşullarına uygun yeni kurguların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, yere ve yerin ruhuna yönelik tasarımları barındıran yerel mimarinin özelliklerini, yaşamsal standardı modernize eden kaliteleri, gerekli olma durumuna göre yeniden mimari yorumlamaları incelemek önemli görülmektedir. Çalışmada kimliksiz, yere özgü olmayan/yersizleşen yapı tasarımlarının artması/talep edilmesi sorunsalından yola çıkılmaktadır. NS

Evi'nin geleneksel yapım sistemi içindeki parçasal çıkarım yöntemleri ile bağlam kurularak uygulanmasını sağlayan, mimari tasarımı yönlendirici yer ve yerin ruhuna ait değerlerin incelenmesi amaçlanmaktadır.

İki kademeli inceleme ve araştırma yöntemi kullanılan çalışmada, yer ve yerin ruhu kavramlarının anlamsal çıkarımları yapılarak mimari üzerindeki yaklaşımları literatür dokümanlar ile irdelenmektedir. Elde edilen bulgu ve saptamaların yönlendiriciliği tasarımsal kurgu oluşumunu destekleyen/belirleyen yaklaşım kalitelerini/parametrelerini kapsamaktadır. Tasarım ve uygulaması yapılan NS Evi örneklemini üzerinden yer ve yerin ruhu kavramları bağlamsal olarak belirlenen kaliteler üzerinden incelenerek analiz edilmektedir. Tasarımsal süreçte ön görülen/meyen yer ile olan ilişkisel durum verileriyle desteklenerek, tasarımsal etkiler yorumlanmaktadır.

3.1. Proje Alanı/Yakın Çevre İlişkisi

Trabzon Ortahisar Bengisu Mahallesi'nde 14/1371 Cilt/Sayfa, 121/3 Ada/Parsel, 5.346.23 m² taşınmaz üzerinde tasarlanan NS Evi'nin (kamelya) batısı yeşil dokulu manzaraya açılırken, kuzeyde 2 katlı betonarme bir ev, güneyde komşu parsel sınırı ve doğuda bahçe duvarı bulunmaktadır. Doğu'da Vatan Caddesi anayol bağlantısını sağlarken, kuzey ve güneyde bulunan ara yollar, mevcut yeşil doku ile birleşerek yapının tasarlandığı proje alanının çizgisel hattını belirlemektedir. Yerleşim alanı findıklık ve meyve ağaçlarının yoğun olduğu yeşil dokusu ile ön plana çıkarken, deniz, dağ, vadi ve bahçelere açılan manzara yönelimi etkili bağlayıcılık sunmaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. NS Evi'nin proje alanı ve yakın çevreyle ilişkisi

3.2. NS Evi Tasarım Kararları

Karadeniz geleneksel mimarisinde ön plana çıkan “seranderlerin” mekân oluşumu, yapım tekniği ve ahşap birleşimleri esas alınarak NS Evi tasarımı üzerinde biçimsel kararlar ve detaylar yeniden yorumlanmaktadır. Kütlemin yerden yükseltilmesi, yüksek hacimli iç mekân kurgusu, sistem

çözümleri, saçaklı örtü oluşumu NS Evi tasarımını yönlendirmektedir. İşverenin tasarlayıp imal ettiği mobilya ve aksesuarlar mekânla bütünleşirken yakın ormanlık alanlarda ömrünü tamamlamış ağaçlar ve kökler değerlendirilmektedir. Mekânsal örgütlenmede hayat kavramı terasla dış mekâna açılmakta ve sosyal ilişkilerin sürdürülebildiği yeni bir yüze dönüşmektedir. İç mekan oluşumu, örtünün açılabilir ve düzlemsel boyutlarının hissedildiği geleneksel çizgilerin hakim olduğu kompozisyonda, nitelikli/kaliteli bir görsellik, net, açık her datayı ile okunabilen bir ortam içinde sunulmaktadır. Topoğrafyanın eğimli yapısına karşı, yerden yükseltilebilir strüktürler ile araziye minimum müdahale sağlanmakta ve önceden var olan batı sınırındaki duvar kullanılarak guseli çıkma balkon ilişkisi kurulmaktadır. Fazla ve gereksiz görülen tezyinatın ötesinde, malzemenin kendi dokusu ön plana çıkmakta, yere/doğaya saygılı, geleneklerine/göreneklerine bağlı, güncel yaşam standardına yönelik bir yaşam planlanmaktadır.

3.3. NS Evi Yer ile Tasarım İlişkisi

2017-2018 yılları arasında inşa edilen, 53 metrekare alana sahip 2 dikdörtgen parçanın birleşimi ile oluşan tek katlı yüksek hacimli NS Evi, işverenin yaşlı anne ve babası için yaptırdığı belirli zaman dilimlerinde dinlenme, misafir karşılama ve aile buluşmaları için kullanımda olması beklenmektedir (Şekil 2, Şekil 3, Şekil 4).

Şekil 2. NS Evi'nin görünüşü

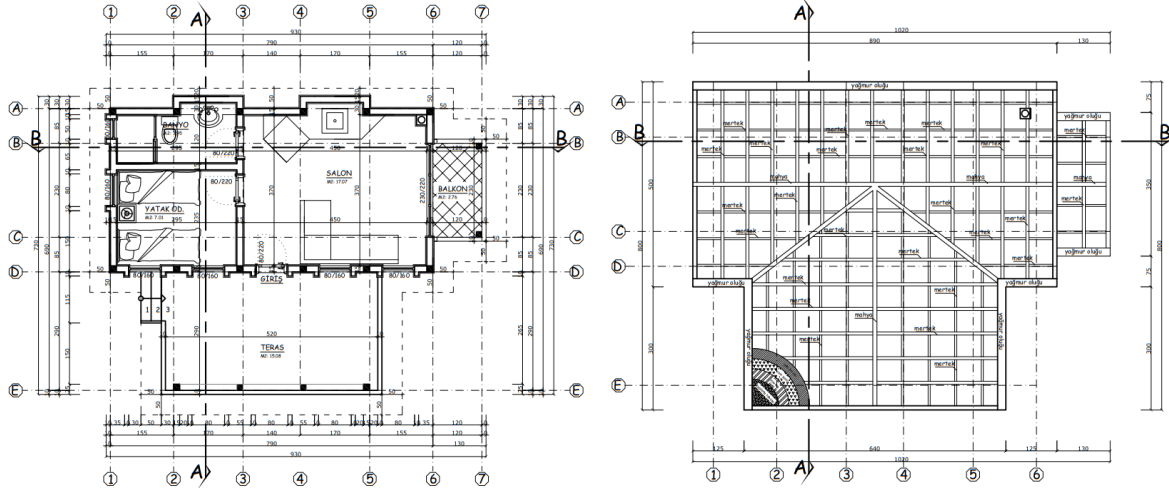
Şekil 3. Yaşam mekânı (sol), yatak odası yaşam mekânı ayrımı(orta), yatak odası (sağ)

Şekil 4. Banyo görünimleri

Tasarım için istenilen/beklenen planlamada temel fonksiyonlar, tek katta birarada gerekli mekânsal boyutlanma ve düzenlemeler ile sağlanmakta ve yere özgü yeşil dokunun sürekliliği kütle ile kurulmaktadır (Şekil 5). Sınırları taş duvarla örülü bir bahçenin üst kotunda yer alan yapı, kuzeyde zeminden 1 metre yükseklikte konumlanan teras bağlantılı kapı ile yaşam mekânına girilmektedir. Çevresel yakınlıktaki orman alanlardan farklı türlerdeki (ceviz, ladin, gürgen, kayın, sarıçam) ağaçlardan karma birleşimde dış ve iç mekân kullanıma dikkat edilerek işlenmektedir. Dışarıda bırakılan kabuklar hafif yontularak duvar tahtaları arasına uygulanan ısı yalıtımından sonra cephe yüzeylerine yatay biçimde yerleştirilmektedir (Şekil 6). Salon ve mutfak açık planlı ortak alan üzerinden manzaraya yönelmekte, yatak odası ve banyo aynı aksiyel arasında tutulmaktadır. Tek hacim içinde özelleşen mekânlar, ahşabın kendi doku ve çizgiselliğinde iç-dış mekân dengeselliğini kesit düzleminde sağlamaktadır (Şekil 7). Tek hacim içinde modernize edilen farklı işlevler, mekânsal örgütlenme ile birarada çözülmekte ve sınırlandırıcı ahşap paneller ile ayrılmaktadır. İç hacim odağında olan kurgusal yaklaşım, dış kısımda yer alan teras ve balkonu açık/yarı açık mekân

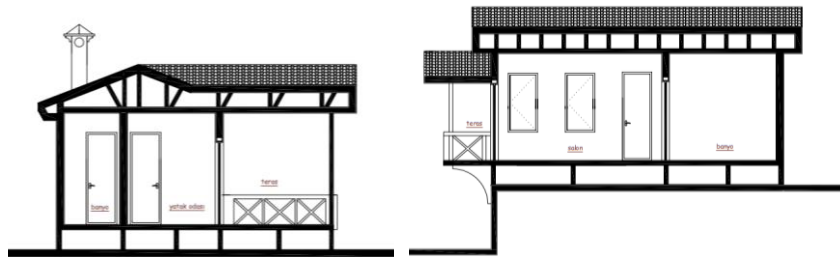
kullanımına açmaktadır. Kıırma çatının iç mekâna katılması boşluk/yükseklik etkisini algısal olarak güçlendirerek vurgulu hale dönüştürmektedir.

Şekil 5. NS Evi zemin kat planı (sol), çatı planı (sağ)

Şekil 6. NS Evi kuzey görünüşü (sol), batı görünüşü (orta), doğu görünüşü (sağ)

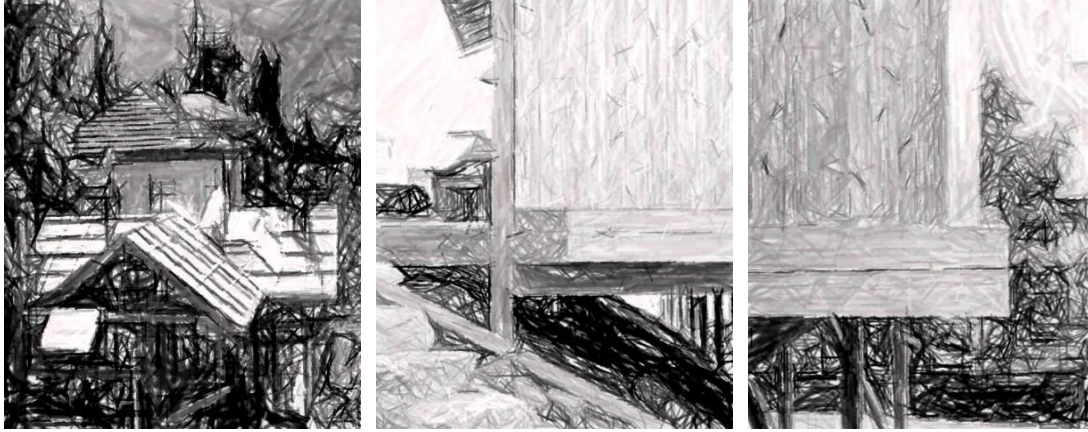

Şekil 7. NS Evi AA kesiti (sol), BB kesiti (sağ)

- Topoğrafya; batıdan doğuya yükselen eğim, yapının yerleşim tercihini kısmen daha düz bir alana yönlendirirken, yerden yükseltile taşıyıcılarla kat düzlemi 1 metre içinde çözülmekte ve mevcut yakın evler ile yatay düşey denge kurulmaktadır. Keskin düzenli bir forma sahip kütle, arazinin doğal yeşil dokusu içinde bir zıtlık oluşturmamakta, yer ve tasarım arasında uyarıcı/kendini belli etmeye çalışan bir etki bırakmaktadır. Uyum/harmoni oluşumu topoğrafyanın doğal dokusunun

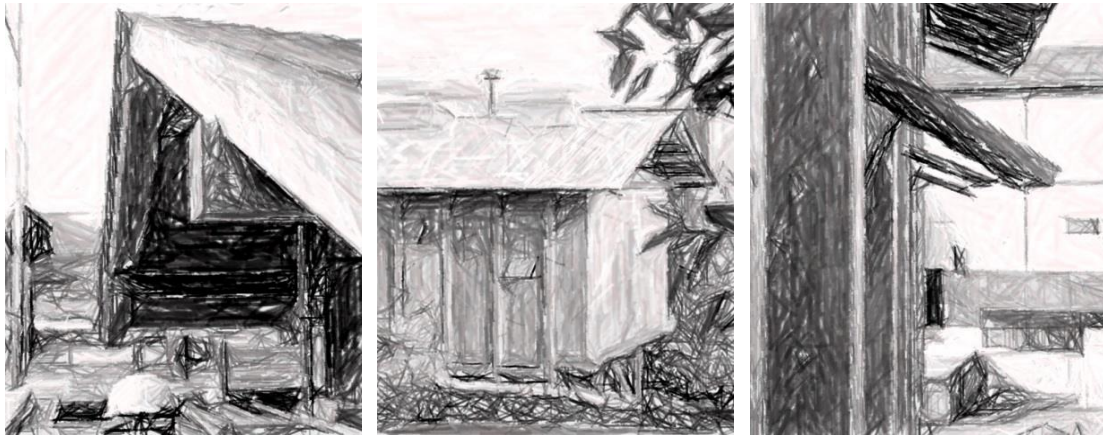

sürekliliğinde kendi akışkanlığında olmakta ve yapının kendi karakteri ile diyalektik ilişkisel durumu, yer ile dinamik denge sunmaktadır.

Şekil 8. Topografya ile uyumlu yerden yükseltile NS Evi kütle eskizi

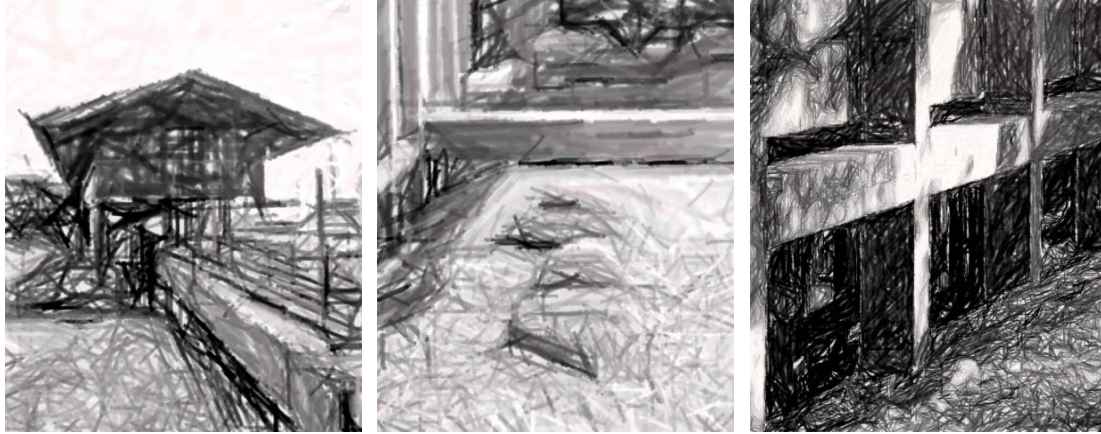
• İklim; kıyı kesimine yakın deniz etkileşimi ile ılıman olmakta ve yaz orta sıcaklıkta, kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir. Hakim rüzgar yönü, bölgede aylara göre değişim gösterse de genelde güneydir. NS Evi, komşu sınırı korumak ve rüzgârı kesmek için kuzeye yönlendirilmekte ve kapı-pencere her aks ortasında düşey dar olarak yerleştirilmektedir. Kuzeybatı rüzgârı ile esinli yağın yağmurdan korumak için saçaklar uzatılmakta ve doğal ışıktan/havalandırmadan faydalanmak için yapı üstlerinde pencereler açılarak iklimsel problemler kontrol altına alınmaktadır (Şekil 9).

Şekil 9. NS Evi’nde uzatılan saçaklar ve aks ortalarına yerleştirilen kapı-pencere eskizi

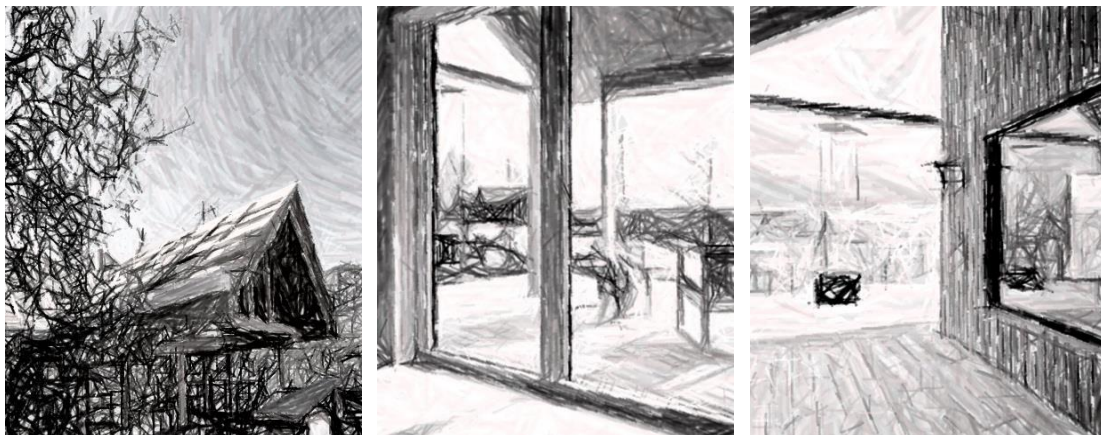
• Çevresel Veriler; yakın çevrede farklı ağaç tipleri/köklerinin bulunması, alanda geçmişte var olan yıkılmış yapının konturları, sınırı tanımlayan taş duvar, ortak avluda buluşan işverenin evinin görsel yakınlık kurması değerlendirilmektedir. Eski yapının, zemin oturumunda kullanılan taşlar, kaplama ahşap paneller, kot düzleme ve bahçe ayrımı sağlayan betonarme duvar NS Evi’nin tasarım altlığını

oluşturmaktadır. Yeni ve eskinin buluşması önemsenerek korunan çizgisel aks sistemi, mevcut aralıkların artırılması ile iç içe geçmektedir. İşverenin ve abisinin sanatsal çalışmaları ile bütünleşen tasarımın yerellik kurgusu güçlenmekte, yerel üretim ve kaliteli işçilik tercih edilmektedir. Özü kaybetmeye yüz tutan ustaların/zanaatkarların geleneksel ahşap uygulama teknik ve detay üretiminde yere ait hünelerine sergileme imkânları kıymetli görülmektedir (Şekil 10).

Şekil 10. Sınırları belirleyen taş duvarın ve yıkılmış yapı izlerini süren NS Evi eskizi

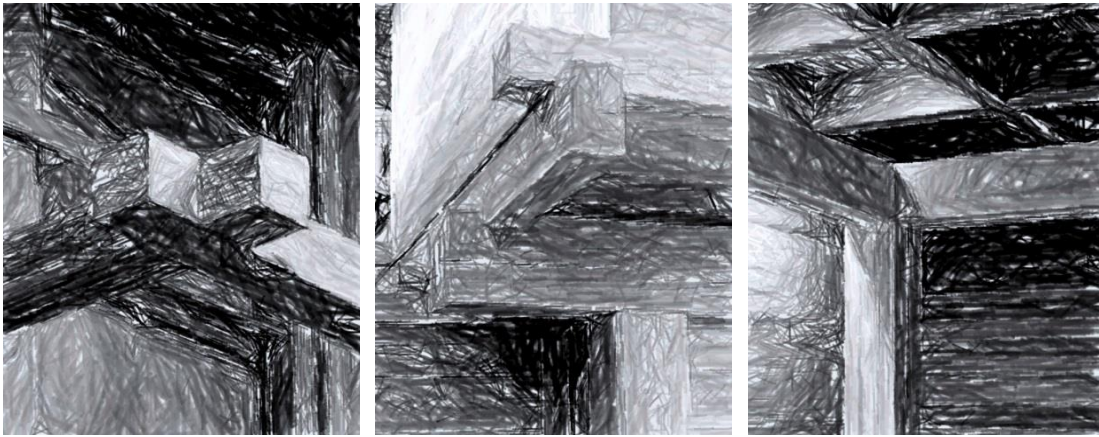
• Yönelme/Yönelim; mekânsal bağlantıların örgütlenmesi, mevcut komşu binaların ilişkisel durumu gözetilerek manzara ve yerin eğimi üzerinden yapılmaktadır. Yapı içindeki yaşamsal mekân etkileşim kurgusu ve içerisi dışarıya ilişkisinin denge oluşumu, kuzeyde terasa açılan aks ortalarındaki alt-üst pencere dizileri ve batıda balkonun zemine kadar inen şeffaf yüzeyi üzerinden biçimlenme yönelimi güçlendirilmektedir. İki dikdörtgen formun biraradalığı farklı işlevleri bütün içinde sunmakta, ana yaşam mekânı teras ile geri çekilmekte mahremiyet sağlanarak avlu ilişkisi devam ettirilmektedir (Şekil 11).

Şekil 11. Eğim, manzara ve yaşamsal mekân etkileşimin yönlendirdiği NS Evi eskizi

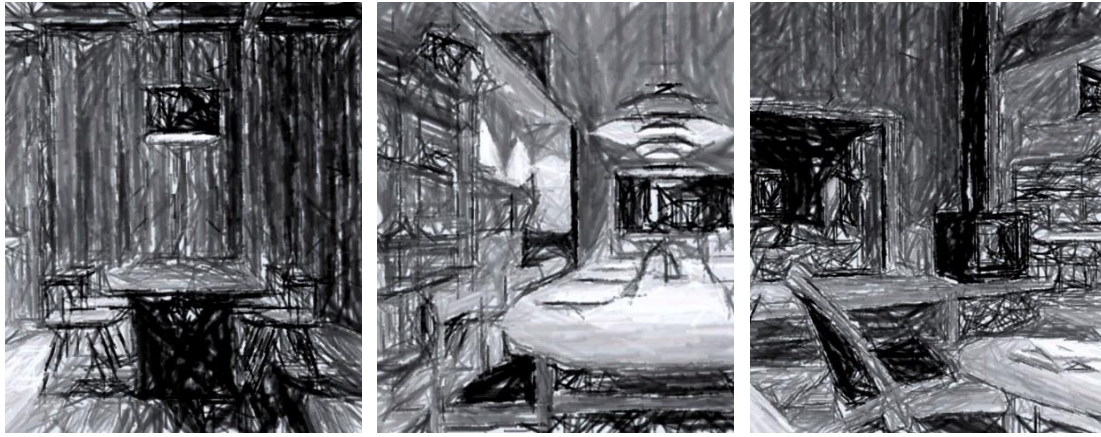

- Malzeme/Materyal; tasarım öncesinde uzun zaman kullanımda kalan fakat zamanla güncel gereksinimlerin karşılanmadığı, kısmen ardiye olarak işlevlendirilen ahşap yapının zemin bağlantısı ve sağlam kalan malzemesi kullanılmaktadır. Eski yapının konturları üzerinden genişletilen ve uzatılan tasarım, yatay doku çizgiselliği, malzemesi ve içinde eski eşyaların ahşap-ip ile modifikasyonu ile tekrar kullanımı yerin ruhunu yansıtan izlerin tarihselliği olarak değerlendirilmektedir. İç mekânda yapı ile bütünleşen mobilyalar/aksesuarlar yaşanmışlığın göstergesi olarak modernize edilmekte ve kullanılmaktadır. Otantik benzerlik üzerinden yere özgü malzeme olan ahşap ile kurgulanan tasarım, yere dokunma-görme somut duyuları, belleklerde yer alan anlamsal çıkarımları algısal çerçevede sunmaktadır (Şekil 12).

Şekil 12. NS Evi'nde ahşap çalışılan mekansal detay eskizi

- Sosyokültürel Yaşam; ev-yol/sokak ilişkisel durumu mahremiyet/korunma açısından ayrılmakta, yaşamsal mekânların önü açık olan batıya ve kuzeyde bulunan işverenin kendi evine açılarak komşuluk sağlanmaktadır. Evin tek hacimli mekân yönelimi uzun kenarı ile avluyu desteklemekte ve terasın biraradalığı/toplanmayı hedef alan dış mekân yönelimi sosyokültürel yaşantının önemli bir parçası olarak görülmektedir. Tasarım odağında yer alan teras ve yaşam mekânı birlikteliği yeme-içme, dinlenme, çalışma, misafir ağırlama, buluşma gibi eylemlerin gerçekleşebileceği amaca yönelik esneklik gösterebilmekte ve zamanın işlevine dönüşebilmektedir. Mekânlar arası geçiş tek zemin düzlemi ile sağlanmakta, gereksinim halinde yeni düzenlemelere/değişimlere imkân vermekte ve farklı kullanıcıları biraraya getirebilmektedir (Şekil 13).

Şekil 13. NS Evi'nin alternatif buluşmalar için önerilen mekânsal çözüm eskizi

NS Evi'nin dikdörtgen formun bütüncüllüğü, mekân oluşumu ve işverenin (Nihat Sağlam) ahşap üzerindeki sanatsal ürünleri (Şekil, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21), işverenin abisinin (Fuat Sağlam) yapı uygulama sürecini yönetmesi, detay çözümlerine fikrîsel katkıları yere aitlik açısından önemli görülmektedir. Geleneksel ahşap sanatının varlığını sürdürmesi, estetik anlayışa göre biçimlenen birbirine benzemeyen tasarımları yapan ustalara/sanatkârlara bağlıdır. Ürünler eldeki malzemeye göre kurgulanmakta, düşünsel birikimle yönlendirilmekte ve gösterilen ince işçilikle/tekniklerle detaylandırılmaktadır. NS Evi özelinde farklı ağaç türlerinden seçilen ahşap malzemeler, kullanım amacına göre değişen oyma, kabartma ve geçme teknikleri ile işlenmekte, tasarlanan ürünler önemli bir mimari obje olarak günlük yaşamda varlığını hissettirmektedir. Ahşabın içinde saklı güzellikler, sabır, emek ile ortaya çıkmakta mekâna ve yere dönüşmekte, bağ kurması yıllarca sürmesi temenni edilen ruha dokunmaktadır.

Şekil 14. Epoksi kaplamalı masa tasarımları

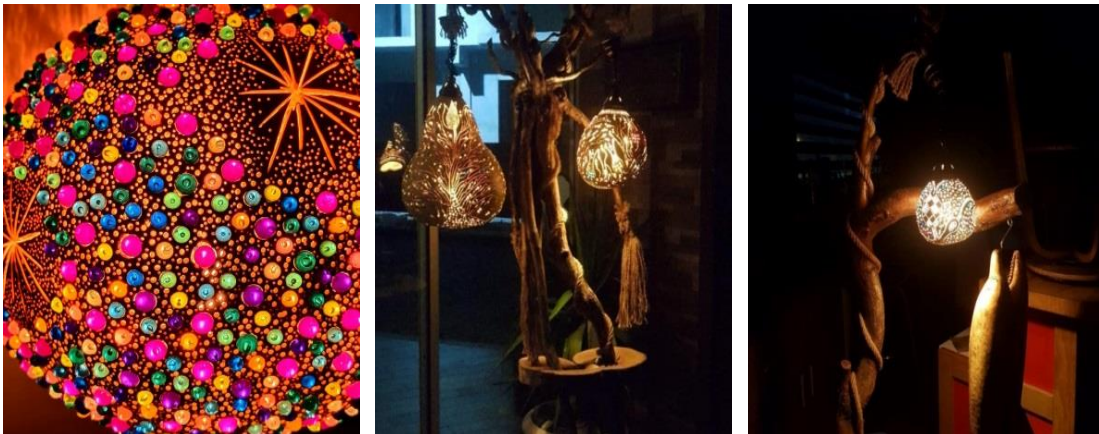

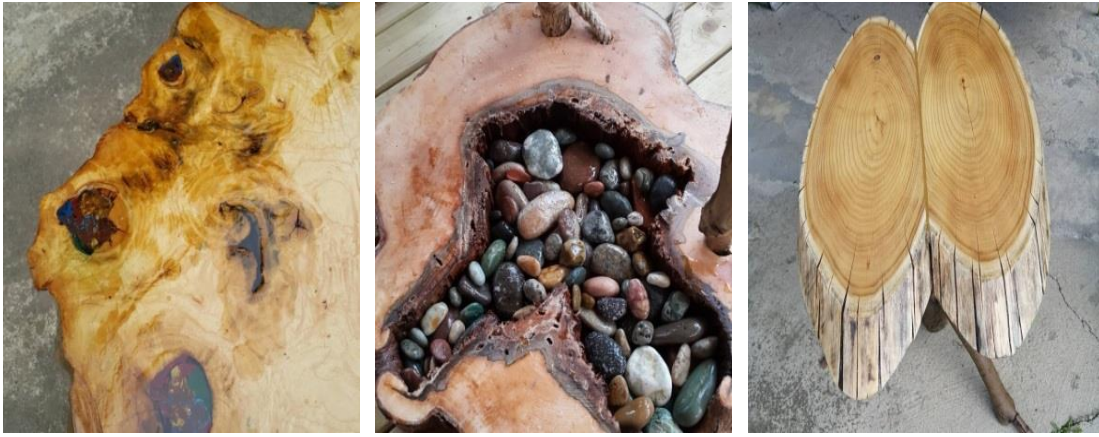
Şekil 15. Dekoratif ışıklı kök kütük tasarımları

Şekil 16. Eski ürünlerin değerlendirilmesi ve yeni aydınlatma armatür tasarımları

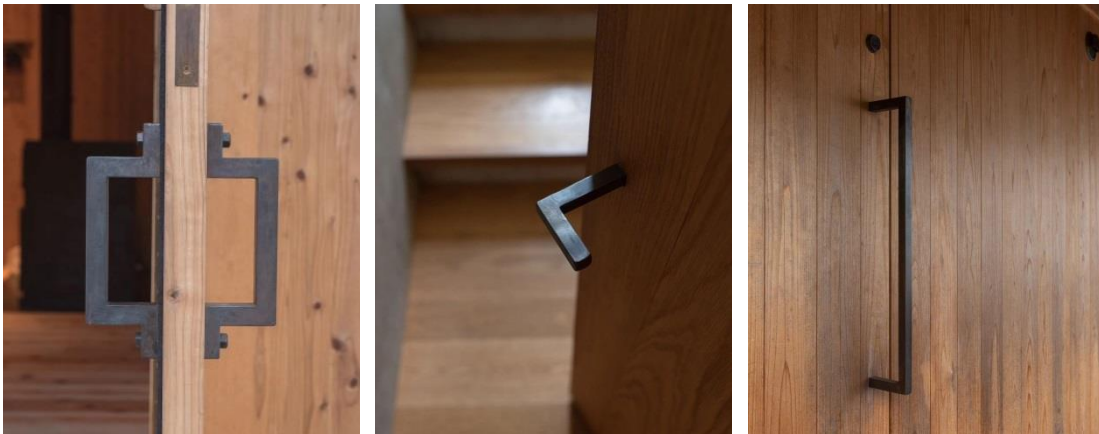
Şekil 17. Dekoratif ışıklı kabak ve doğal dal birleşimli lambader tasarımları

Şekil 18. Ağaç ve taş çalışılan sehpa tasarımları

Şekil 19. Aydınlatma armatür tasarımları

Şekil 20. Kapı kolu detay tasarımları

Şekil 21. Masa birleşim detay tasarımları

4. SONUÇ

Mimari tasarımı yönlendiren bağlamsal yaklaşım yer ve yerin ruhu kavramları ile desteklenmekte ve yere özgü biçimlenme kararlarını etkileyen fikirlerin/düşüncelerin önünü açmaktadır. Yerin sunduğu izlerin/fısıltıların takip edilmesi ve yeni önermeler/çıkarımlar üzerinden tasarım sürecinin yönetilmesi önemli görülmektedir. Bu duruma bağlı olarak anlamsallık barındıran parça bütün ilişki insan-yapı-doğa arasında yakalanmakta ve tasarım üzerinden okunmaktadır. Mimaride yer üzerinden deneyimlenen anlamsal çıkarımlar çevresel ilişki kurmada ve insan belleğini hareketlendirmede kilit rol üstlenmektedir. Kabuk ve öz üzerinden yer ile bağlantı kurma eylemi görünmeyen/görülemeyen iç mekânı tasarım süreci içinde tutmakta ve uygulama sonrasında yaşayan/yaşanan mekân bütünselliğinde yan anlam çıkarımlarını güçlendirmektedir.

Çalışmada örneklem alanı olarak seçilen NS Evi'nin bağlam kriterleri; topoğrafya, iklim, çevresel veriler, yönelme/yönelim, malzeme/materyal, sosyokültürel yaşam üzerinden, yere ait/yerel-çevresel bulgular değerlendirilmekte ve tasarıma yansımaları irdelenmektedir. Yer ve yerin ruhuna duyarlı, saygılı hale gelen uygulamaların sürdürülmesi bağlamsal çıkarımlarla sağlamakta ve yaşam kalitesini artıran geçmişin izleri yapı formunda, yapım sisteminde, mekân ile bütünleşen sanatsal ürünlerde/objelerde görülmektedir. Gelenek ve modernitenin birbirini destekleyerek tasarım sürecinde tutulması, güncel koşul/zaman gereksinimlerine alternatif yanıtların aranması ve sade/yalın, doğal yeniliklerin yere özgü kurgulanması/yorumlanması gerekmektedir.

Teşekkür ve Bilgi Notu

NS Evi'nin (kamelya) Mimari Projesi Öğr. Gör. Dr. Fatih ŞAHİN tarafından KTÜ Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü aracılığı Nihat SAĞLAM için yapılmıştır. Makalede, ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Çalışmada Etik Kurul izni gerekmemiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedirler.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyan Özeti

Makale tek yazarlıdır.

KAYNAKÇA

- Anderson, J. (2014). *Mimari tasarım (N. Şık, Çev.)*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Aydınlı, S. (2003). Mimarlığı anlama, kaynağa ulaşma ve özü yakalama. *TOL Dergisi*, 3, 54-60.
- Barber, D. A. (2020). *Modern architecture and climate: design before air conditioning*. New Jersey: Princeton University Press.
- Bell, V. B. ve Rand, P. (2006). *Materials for design*. New York: Princeton Architectural Press.
- Bell, V. B. ve Rand, P. (2014). *Materials for design 2*. New York: Princeton Architectural Press.
- Bielefeld, B. ve El Khouli, S. (2021). *Adım adım tasarım fikirleri (V. Atmaca, Çev.)*. İstanbul: YEM Yayınları.
- Bilgin, İ. (2000). İhsan Bilgin-Nevzat Sayın Kuzguncuk. *Arredamento Mimarlık*, 100+31, 55-73.
- Bilgin, İ. (2020). *Mimarın soluğu, Peter Zumthor mimarlığı üzerine denemeler*. İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Botton, A. D. (2007). *Mutluluğun mimarisi (B. Tellioğlu, Çev.)*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Brooker, G. ve Stone, S. (2012). *İç mimarlıkta bağlam+çevre (C. Uçar, Çev.)*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Eren, İ. Ö. (2007). Mimarlık ve yer ilişkisi. *Yapı Dergisi*, 305, 44-48.
- Ertürk, F. (2019). *Sokak pratiği aracılığıyla yer ve yerin ruhunu anlamaya yönelik bir sentez önerisi: hermeneutik-fenomenolojik-semiyolojik (hfs) çerçeve yaklaşım* (Doktora tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Erzen, J. (2006). *Çevre estetiği*, Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı.
- Giedion, S. (1941). *Space, time and architecture: the growth of a new tradition*. Cambridge: Harvard University Press.
- Gür, Ş. Ö. (1996). *Mekân örgütlenmesi*. Trabzon: Gür Yayıncılık.
- Güzer, C. A. (2007). Mimarlıkta gerçekle taklidin sınırları, *Mimarlık Dergisi*, 333. Erişim adresi: <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=51&RecID=1254>
- Harvey, D. (2019). *Postmodernliğin durumu (S. Savran, Çev.)*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Hegger, M. Drexler, H. ve Zeumer, M. (2012). *Adım adım yapı malzemeleri (V. Atmaca, Çev.)*. İstanbul: YEM Yayınları.

- Howett, C. D. (1993). *If the doors of perception were cleansed: toward an experiential aesthetics for the designed landscape*. Albany: State University of New York Press.
- Işık, O. (1994), Değişen toplum/mekân kavrayışları: mekânın politikleşmesi, politikanın mekânsallaşması, *Toplum ve Bilim Dergisi*, 64-65, 7-38.
- İnceoğlu, M. ve İnceoğlu. N. (2004). *Mimarlıkta söylem-kuram ve uygulama*. İstanbul: Tasarım Yayın Grubu.
- Kuban, D. (2018). *Mimarlık kavramları: tarihsel perspektif içinde mimarlığın kuramsal sözlüğüne giriş*. İstanbul: YEM Yayınları.
- Kuyrukçu, E. Y. ve Alkan, A. (2019). AHP metoduyla yer'e özgü mimari tasarım kriterlerinin öncelik sırasının belirlenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 23, 169-180. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sdufenbed/article/531807>.
- Lefebvre, H. (1974). *Mekanın üretimi (I. Ergüden, Çev.)*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Massey, D. (2005). *For space*. London: Sage Publishing.
- McGee, R. J. ve Warms R. L. (1966). *The science of culture (thalia dorwick) anthropological theory: an introductory history*. New York: Mayfield Publishing.
- Nesbitt, K. (1996). *Theorizing a new agenda for architecture: an anthology of architectural theory, 1965-1995*. New York: Published by Princeton Architectural Press.
- Norberg-Schulz, C. (1974). *Existence, space and architecture*. New York: Praeger Publishing.
- Norberg-Schulz, C. (1976). *The phenomenon of place: architectural association quarterly* 8(4), 3-10.
- Norberg-Schulz, C. (1980). *Genius loci: towards a phenomenology of architecture*. New York: Rizzoli International Publications.
- Norberg-Schulz, C. (1983). Heidegger's thinking on architecture. *Perspecta: The Yale Architectural Journal*, 20, 61-68. Erişim adresi: https://kupdf.net/download/cnorberg-schulz-heidegger39s-thinking-on-architecture_5af707dfe2b6f52e1f38c5ed_pdf.
- Norberg-Schulz, C. (2001). Yer kavramı bağlamında eski çevrelerde yapılaşma (İ. Üçer, Çev.). *Mimarlık Dergisi*, 297, 42-43. Erişim adresi: <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/4/546/8148.pdf>.
- Relph, E. (1976). *Place and placelessness*. London: Pion Limited.
- Rossi, A. (1984). *The architecture of the city*. Cambridge: The MIT Press.
- Solak, G. S. (2017). Mekân-kimlik etkileşimi: kavramsal ve kuramsal bir bakış. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 13-37. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/577726>.
- Soygeniş, S. (2023). *Mimarlık düşünmek düşlemek*. İstanbul: YEM Yayınları.
- Steele, F. (1981). *The sense of place*. Boston: CBI Publishing.
- Tuan, Y. F. (2001). *Space and place: the perspective of experience*. Minnesota: University of Minnesota Press.
- Zevi, B. (1993). *Architecture as space: how to look at architecture*. New York: Da Capo Press.

SUMMARY

Today, architectural designs with a modern approach produce an abstract reality that is not associated with the place, where similar forms are concentrated, beyond establishing a sensory connection with human/s. Evaluation of the concept of place without establishing a space and time dialogue and without relying on its data, architectural products, in which similar/imitation examples are out of place, appear in the majority. The location and environmental data that are not included in the design processes cause the applied structures to become desensitized to the identity of the place where they are located, and an environment where similar types away from the locality increase is formed. These designs, where the place is not important, do not take into account the traditional building setup, the vital, cultural and historical past. In this context, the concepts of place and spirit of place gain importance and come to the fore while trying to solve the apparent/felt element of dislocation. While the re-emergence and interpretation of local architecture ensures the repetition of ancient knowledge, it paves the way for architectural details and solution proposals waiting to be discovered in the current discussion environment. While architectural design provides the act of being in a physical environment through “place”, it gains meaning according to the relationship it establishes with the context of the product.

In contrast to the problem of imitation/repetition, the whole balance of the piece, in which the features that add originality to the work are reflected, are forced to be different. While the dissimilar references cited direct the context approaches within the design, they strengthen the sense of belonging with its changing/transforming new dimensions. Context inferences emerge with their inclusive new faces that are fed from temporal accumulations and cultural environments beyond the use of physical ground.

Context transforms its criteria/principles supported by environmental concepts and intangible intellectuality into concrete products within the discipline of architecture. The definition of the guiding process of the architectural product with the context forms the basis of the researches before the design and keeps the formal searches that remain at the center of the application in the immediate environment. Being able to perceive the environmental relations in which transition and continuity are emphasized, to be able to exist visually, to support the architectural style/language in the contextual design originality, highlights the necessity of evaluating socio-cultural spaces together with physical formations.

While the analysis implications of the context add understanding to the design, the transfer of the theme through information affects the decision to present a product that is compatible with the

environment or has an opposite character. The overlapping of environmental integration with the ground facilitates the establishment of a link between intellectual development, mass form and continuity of texture, and paves the way for different/original spatial solution/detail proposals. In this study, the proposed contextual architectural principles, which are solved with the problem of "Small House Design" over the NS House (camellia) built in Trabzon Ortahisar Bengisu Neighborhood, are examined by supporting them with the concepts of new/old, repetition/change. The evaluation of the physical resource formations of the region and the place, the search for the spiritual character are passed through the design process. It is expected that the determinative/descriptive input assumptions of architecture will help to comprehend a deep view/understanding focused on the ability to interpret/emulate over the coexistence of space and architecture.

The vital criteria offered by the local architecture and its relationship with the place include the preservation of naturalness, the production of suitable value conditions depending on the environmental/climatic condition, the preservation of its unique lifestyle/style, culture and tradition/customs. The local architectural approach, which synthesizes the abstract and concrete values of the social culture it is in, shows its respect for nature and people in its original plan formation and construction system. For the sustainability of site-specific architectural design principles/parameters, it is necessary to produce alternative solutions to the changing expectations, demands and to develop new constructs suitable for differentiating living conditions. In this context, it is important to examine the characteristics of the local architecture that includes designs for the place and its spirit, the qualities that modernize the living standard, and the reinterpretations of architecture according to necessity. The study is based on the problem of increasing/demanding building designs without identity, non-local/displaced. It is aimed to examine the values and the spirit of the place that guide the architectural design, enabling the implementation of the NS House by establishing a context with the partial extraction methods in the traditional construction system.

In the study, which uses two-stage analysis and research method, semantic inferences of the concepts and the spirit of place are made and their approaches on architecture are examined with literature documents. The direction of the findings and determinations covers the approach qualities/parameters that support/determine the design fiction formation. The concepts and the spirit of place are analyzed through contextually determined qualities through the sample of the NS House, which was designed and built. In the design process, the relational situation with the foreseen/unforeseen place is supported by the data, and the design effects are interpreted.

Formal decisions and details are reinterpreted on the design of the NS House, based on the space formation, construction technique and wooden combinations of the "Seranders", which come to the fore in the traditional architecture of the Black Sea. Raising the mass from the ground, high-volume interior design, system solutions, and the formation of the eaves direct the design of the NS House. While the furniture and accessories designed and manufactured by the project owner are integrated with the space, trees and roots that have completed their lives are used in nearby forested areas. In spatial organization, the concept of life opens to the outside with the terrace and turns into a new face where social relations can be maintained. The formation of the interior is presented in a composition dominated by traditional lines, where the angular and planar dimensions of the cover are felt, and in an environment that can be read with every detail, with a qualified visuality. Against the sloping structure of the topography, the structures raised from the ground provide minimal intervention to the land, and a cantilever balcony relationship is established by using the pre-existing wall on the western border. Beyond the excess and unnecessary decorations, the material's own texture comes to the fore, a life that respects the place/nature, adheres to its traditions/customs and oriented to the current standard of living is planned.

In the desired/expected planning for the design, the basic functions are provided together with the necessary spatial sizing and arrangements on a single floor, and the continuity of the site-specific green texture is established with the mass. The building, which is located on the upper level of a garden whose borders are covered with stone walls, enters the living space with a terrace-connected door located at a height of 1 meter from the ground in the north. It is processed by paying attention to outdoor and indoor use in a mixed combination of trees of different species (walnut, spruce, hornbeam, beech, yellow pine) from forest areas in environmental proximity. The shells left outside are lightly chipped and placed horizontally on the facade surfaces after the thermal insulation applied between the wall boards. The living room and kitchen face the view over the open-plan common area, while the bedroom and bathroom are kept between the same axis. The spaces that are specialized in a single volume provide the interior-exterior balance in the wood's own texture and linearity on the sectional plane.

The spatial organization, modernized in a single volume, solves different functions together and separates them with limited wooden panels. The fictional approach, which is the focus of the interior volume, provides the balance of open/semi-open space with the terrace and balcony located on the outside. The inclusion of the hipped roof in the interior strengthens the space/height effect perceptually and turns it into an accent. The integrity of the rectangular form, the formation of the

space and the artistic products of the project owner (Nihat Sağlam) on wood, the management of the project owner's brother (Fuat Sağlam) in the building application process, his intellectual contributions to the detail solutions are considered important in terms of belonging to the place.

- **Topography;** While the slope rising from the west to the east directs the settlement preference of the building to a partially flatter area, the floor plane is resolved within 1 meter with the carriers raised from the ground and a horizontal vertical balance is established with the existing nearby houses. The mass, which has a sharp regular form, does not create a contrast in the natural green texture of the land, and creates a stimulating/remembering effect between the place and the design. The harmony formation is in its own fluidity in the continuity of the natural texture of the topography and the dialectical relational situation of the building with its own character offers a dynamic balance with the place.

- **Climate;** It is temperate with the interaction of the sea close to the coast, and the summer is moderately hot, and the winters are warm and rainy. The prevailing wind direction is generally south, although it varies according to the months in the region. The NS House is oriented to the north to protect the neighboring border and block the wind, and the door-window is placed vertically in the middle of each axis. The eaves are extended to protect from the rain falling with the northwest wind, and the climatic problems are brought under control by opening the windows on the top of the buildings to benefit from natural light/ventilation.

- **Environmental Data;** The presence of different tree types/roots in the immediate vicinity, the contours of the previously destroyed structure in the area, the stone wall defining the border, the visual proximity of the employer's house meeting in the common courtyard are evaluated. Local production and craftsmanship are preferred, which strengthens the locality of the design, which integrates the woodwork and artistic works of the project owner and his brother with the design. The possibilities of masters/artists/craftsmen, who are about to lose their essence, to display their local skills in traditional wood application technique and detail production are considered valuable.

- **Orientation;** The organization of spatial connections is made over the landscape and the slope of the ground, taking into account the relational situation of the existing neighboring buildings. The interaction of the living space within the building and the balance formation of the relationship between the inside and the outside, the lower-upper window series in the middle of the axis opening to the terrace in the north and the transparent surface of the balcony in the west are strengthened. The coexistence of two rectangular forms presents different functions as a whole, the main living space is withdrawn with the terrace and the courtyard relationship is maintained by providing privacy.

- **Material;** The floor connection and solid material of the wooden structure, which was in use for a long time before the design but did not meet the current requirements over time, and which was partially functioned as a warehouse, is used. The design extended over the contours of the old building, the horizontal texture linearity, the material and the modification and reuse of old items with wood-rope are considered as the historicity of the traces reflecting the spirit of the place. Furniture/accessories that integrate with the building in the interior are modernized and used as an indicator of experience. The design, which is constructed with wood, which is a place-specific material, based on authentic similarity, presents the concrete senses of touching-seeing the ground and the semantic inferences in the memories in a perceptual framework.

- **Sociocultural Life;** The relational situation of the house-road/street is separated in terms of privacy/protection, and neighborhood is provided by opening the project owner's own house in the north and west, where the living spaces are open. The single-volume space orientation of the house supports the courtyard with its long side, and the outdoor orientation of the terrace, which aims at coexistence/gathering, is seen as an important part of sociocultural life. The combination of terrace and living space, which is in the design focus, can show flexibility for the purpose of activities such as eating-drinking, resting, working, hosting guests, meeting, and can turn into a necessary function according to time. Transition between spaces is provided with a single ground plane, it allows for new arrangements/changes when needed and can bring different users together.

The contextual approach that guides the architectural design is supported by the concepts of place and its spirit and paves the way for ideas/thoughts that affect site-specific shaping decisions. It is considered important to follow the traces/whispers of the place and to manage the design process through new propositions/inferences. Depending on this situation, the piece that has semantics is captured and the whole relationship is caught between human-structure-nature and is read through design. The semantic inferences experienced through the place in architecture play a key role in establishing environmental relations and activating the human memory. The act of connecting with the ground through the shell and the essence keeps the invisible interior within the design process and strengthens the connotations in the integrity of the living/lived space after the application.

The context criteria of the NS House chosen as the sample area in the study; Topography, climate, environmental data, orientation/orientation, material/material, sociocultural life, local/local-environmental findings are evaluated and reflected in the design. The continuation of the practices that are sensitive and respectful to the place and its spirit is provided by contextual inferences, and the traces of the past that increase the quality of life are seen in the form of the building, the

construction system, and the artistic products that integrate with the space. It is necessary to keep tradition and modernity in the design process by supporting each other, to seek alternative answers to current conditions/time requirements, and to construct/interpret plain/simple, natural innovations specific to the site.
